

the decisions concerning diversification. The work gives quality analysis of risks, caused by ambiguity of performance of enterprise economic environment.

Key words: diversification, agricultural enterprise, risk, decision making.

Щербата И. Диверсификация сельскохозяйственных предприятий: принятие решения

Обосновано использование диверсификации как основы развития небольших сельскохозяйственных предприятий. Стратегия обеспечивает полноценное использование производственного потенциала предприятия и повышает его конкурентоспособность. Исследованы основные этапы процесса принятия решения относительно диверсификации. Проведено качественное исследование риска, обусловленного неопределенностью функционирования экономической среды предприятия.

Ключевые слова: диверсификация, сельскохозяйственное предприятие, риск, принятие решений.

Стаття надійшла 21.03.2017

УДК 330.341.1

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

*Г. Брик, к. е. н., О. Шийка, магістр
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність у сільському господарстві передбачає використання новітніх досягнень науки і техніки. Застосування інновацій в аграрних формуваннях сприяє зростанню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню витрат і зниженню собівартості аграрно-продовольчої продукції, нарощуванню обсягів і підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва. Інноваційний потенціал формує спроможність аграрних підприємств конкурувати на внутрішньому та зовнішньому ринках і досягати високих фінансово-економічних показників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні теоретичні положення щодо сутності й значення інноваційних процесів та особливостей і закономірностей їх прояву в сільськогосподарських підприємствах висвітлені у працях багатьох науковців (А. І. Гордійчук [1], В. В. Кириченко [2], О. В. Кот [3], В. В. Лаврук [4], О. І. Янковська [5; 6] та ін.). Незважаючи на значний доробок учених, існує потреба в подальшому пошуку ефективних шляхів впровадження інновацій у діяльність вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Постановка завдання. Нашим завданням було дослідження особливостей впровадження інновацій в усіх напрямках діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. В агропромисловому комплексі зосереджено понад половину виробничих фондів, виробляють майже 50 % ВВП, зокрема третину товарів народного споживання, прямо або опосередковано

формується 70 % зведеного бюджету країни. У нинішніх умовах доля реформ і майбутнє України багато в чому залежать від агропромислового комплексу. Основною ланкою останнього є сільське господарство. Використання наявних ресурсних можливостей України для виробництва сільськогосподарської продукції може забезпечити значний експортний потенціал країни.

Сучасний розвиток будь-якого підприємства чи галузі неможливий без впровадження та використання інновацій. Інноваційний розвиток передбачає широке й постійно зростаюче застосування у сільському господарстві досягнень інтелектуальної діяльності [1]. Це стосується запровадження новітніх наукових розробок у всі сфери сільськогосподарського виробництва.

Враховуючи особливості формування і розвитку інноваційного процесу у сільському господарстві, доцільно виділити чотири типи інновацій: селекційно-генетичні; техніко-технологічні та виробничі; організаційно-управлінські та економічні; соціально-екологічні. Для детальної характеристики кожного з типів інноваційних процесів необхідно провести їх аналіз у розрізі кожного з типів інновацій [4, с. 23].

До селекційно-генетичних інновацій слід віднести нові сорти і гібриди сільськогосподарських рослин, нові породи, типи тварин і птиці; створення рослин і тварин, стійких до несприятливих чинників навколишнього середовища.

До техніко-технологічних та виробничих інновацій належить віднести нові технології вирощування сільськогосподарських культур, індустриальні технології у тваринництві, нові види добрив та засобів захисту рослин, біологізацію та екологізацію землеробства; ресурсоощадні технології виробництва та зберігання харчових продуктів.

До організаційно-управлінських та економічних інновацій слід віднести: розвиток кооперації та формування інтегрованих структур; форми технічного обслуговування та забезпечення ресурсами; форми організації, мотивації праці та управління; створення інформаційно-консультативних систем у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності.

До соціально-економічних інновацій відносять: формування системи кадрів науково-технічного забезпечення АПК; поліпшення умов праці, вирішення проблем охорони здоров'я, освіти та культури трудівників села; оздоровлення та поліпшення якості навколишнього середовища. [3, с. 34].

Інновації у завершеному вигляді становлять собою готові до впровадження технології, які вже на виробництві спроможні підвищити ефективність будь-якого виду підприємницької діяльності. Впровадження інновацій сприяє зростанню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню витрат та зниженню собівартості продукції [2]. Впровадження інноваційних технологій є одним з основних чинників підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу та економіки країни загалом.

Для України характерна залежність економічного зростання від експорту сировини й агропромислової продукції з низьким ступенем переробки, який усуває або значно знижує інноваційну складову виробництва. Непідготовленість більшості підприємств до сучасних економічних реалій можна пояснити тим, що минуле було

практично повністю визначене плановими завданнями, зовнішнє середовище не стимулювало, а часто навіть перешкоджало формуванню інноваційних моделей управління [6]. Через це за входження підприємства, не орієнтованого на інновації, в нове динамічне середовище виникає конфлікт, що змушує оперативно підлаштовуватися під зміни, які вже відбулися, або формувати специфічні механізми управління, котрі дають змогу прогнозувати майбутні зміни й адекватно на них реагувати, тобто створювати механізми управління інноваціями [5].

Висновки. За результатами дослідження доходимо висновку, що розвиток інноваційної діяльності в сільському господарстві України – важливий напрям нарощування конкурентних переваг, оскільки аграрна галузь економічно розвинутих країн поступово перетворюється на наукомістку галузь виробництва. Для стабільного розвитку сільського господарства, зміцнення економічної й технологічної безпеки галузі необхідне впровадження новітніх прогресивних технологій. Використання інновацій і техніко-технологічних розробок в аграрній галузі дасть змогу підвищити результативність її діяльності. За рахунок інтенсивних технологій можна досягти збільшення виробництва валової продукції, поліпшити її якість, скоротити витрати ресурсів, що у свою чергу сприятиме зростанню ефективності й прибутковості.

Бібліографічний список

1. Гордійчук А. І. Інноваційний розвиток галузей сільського господарства та ефективність їх функціонування / А. І. Гордійчук // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – № 6. – С. 44–46.
2. Кириченко В. В. Ринкові моделі реалізації селекційних інновацій / В. В. Кириченко, В. М. Тимчук // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 8. – С. 62–64.
3. Кот О. В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно-економічне забезпечення / О. В. Кот // Проблеми науки. – 2008. – № 9. – С. 30–37.
4. Лаврук В. В. Інноваційний продукт у сільському господарстві як результат інноваційного процесу / В. В. Лаврук // Ефективна економіка. – 2010. – № 5. – С. 22–25.
5. Янковська О. І. Інноваційний процес у сільському господарстві / О. І. Янковська // Наука і економіка : науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – 2009. – № 4(16). – С. 54–58.
6. Янковська О. І. Особливості інновацій в сільському господарстві / О. І. Янковська // Економіка ХХІ століття: виклики та проблеми. – 2012. – № 4. – С. 30–33.

Брик Г., Шийка О. Інноваційні процеси в сільському господарстві

Досліджено особливості впровадження інновацій у вітчизняних сільськогосподарських підприємствах. Виявлено проблеми розвитку інноваційних процесів у сільському господарстві. Виділено чотири типи інновацій в аграрному секторі: селекційно-генетичні; техніко-технологічні та виробничі; організаційно-управлінські та економічні; соціально-екологічні. Встановлено, що впровадження інновацій у діяльність сільськогосподарських підприємств важливою умовою нарощування конкурентних переваг.

Ключові слова: інновації, інноваційні процеси, інноваційний потенціал, сільськогосподарські підприємства.

Bryk G., Shyika O. Innovative processes in agriculture

Features of innovation in domestic agricultural enterprises are researched. Problems of development the innovative processes in agriculture are revealed. Identified four types of innovation in the agricultural sector: breeding and genetics; technical, technological and production; organizational, managerial and economic; social and environmental. It was established that the introduction of innovations in activities of agricultural enterprises important condition is the existence of innovative potential.

Key words: innovation, innovation processes, innovation potential, agricultural enterprises.

Брик Г., Шийка О. Инновационные процессы в сельском хозяйстве

Исследованы особенности внедрения инноваций в отечественных сельскохозяйственных предприятиях. Выявлены проблемы развития инновационных процессов в сельском хозяйстве. Выделены четыре типа инноваций в аграрном секторе: селекционно-генетические; технико-технологические и производственные; организационно-управленческие и экономические; социально-экологические. Установлено, что внедрение инноваций в деятельность сельскохозяйственных предприятий – важное условие наращивания конкурентных преимуществ.

Ключевые слова: инновации, инновационные процессы, инновационный потенциал, сельскохозяйственные предприятия.

Стаття надійшла 16.03.2017

УДК 330.322.2:631.11

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Н. Зеліско, к. е. н.

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Протягом останнього десятиліття збільшувалися обсяги вітчизняних та іноземних інвестицій у сільське господарство, хоча частка їх у загальному обсязі інвестицій залишається малою. Європейські країни – основне джерело прямих іноземних інвестицій. Великі європейські, а також американські компанії планують значно збільшити свої інвестиції в агробізнес наступними роками, незалежно від політичної непевності. Інвестори з Китаю та країн Перської затоки також починають робити значні інвестиції у цей сектор. Хоча Україна швидко поліпшила свій рейтинг щодо ведення бізнесу, залишаються слабкі місця на деяких напрямках, зокрема у сфері державного регулювання. Нещодавно розроблена Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. має допомогти використати потенціал нашої держави на шляху стимулювання інтеграції з ЄС.

Доступ до фінансування залишається обмеженим, особливо для малих сільськогосподарських підприємств. У 2013–2014 рр., згідно зі Звітом про глобаль-